

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2023-78-82-89>
УДК 378.1:355

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ» В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ІЗ РОБОТИ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ

©Васильченко Р.В.

Національна академія Національної гвардії України

Інформація про автора

Васильченко Руслан Володимирович: ORCID 0000-0002-8854-1252; vasilchenko.r1985@gmail.com; кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, Національної академії Національної гвардії України пл. Захисників України 3, м. Харків, 61000, Україна.

У науковій статті досліджується роль навчальної дисципліни "Історія української державності та культури" у підготовці майбутніх офіцерів - фахівців із роботи з особовим складом. Розглянуто особливості української історії та культури, обґрунтовано необхідність вивчення етапів становлення української державності. Простежено особливості професійної діяльності офіцерів із роботи з особовим складом. Проаналізовано наукові надбання сучасності з історії України. Визначено вирішальну роль дисципліни «Історія української державності та культури» у формуванні національної ідентичності. Розглянуто, як знання історії та культури України сприяють формуванню обізнаності, патріотизму та культурного розвитку майбутніх офіцерів. Зроблено висновок про вплив цієї дисципліни на розуміння особливостей української національної ідентичності та її вплив на військову службу. У статті розглядається важливість засвоєння історичних аспектів української культури для формування глибокого розуміння національного спадку та роль цього розуміння у взаємодії з особовим складом. У статті досліджується вплив історичних знань на професійний розвиток офіцерів та їх здатність вирішувати складні завдання в умовах військових операцій та міжнародної співпраці. Зроблено висновок про те, що знання історії та культури своєї країни є важливим чинником для підвищення моральних та етичних складових особистості офіцерів. Також знання з історії та культури України здатні посилювати моральний дух військовослужбовців, підвищувати відповідальність та ефективність при взаємодії з особовим складом. У статті підкреслено важливість вивчення історії та культури України в процесі підготовки офіцерів як ключового елементу їхньої професійної підготовки та внесення позитивного впливу в розвиток військової сфери та національної безпеки країни. Аргументовано, що знання історії та культури своєї країни є важливим чинником для підвищення морального та етичного стану офіцерів, дає можливість на високому професійному рівні виконувати обов'язки.

Ключові слова: професійна підготовка, освіти, заклади вищої освіти, заклади вищої військової освіти, фахівці з роботи з особовим складом

Vasylchenko R.V. "The role of the educational discipline "History of Ukrainian Statehood and Culture" in the vocational training of officers-specialists in working with personnel"

The scientific article discusses the role of the educational discipline "History of Ukrainian Statehood and Culture" in the training of future officers as personnel specialists. The article examines the peculiarities of Ukrainian history and culture, substantiates the need to study the stages of the formation of Ukrainian statehood. Peculiarities of the professional activity of officers in working with personnel are considered. Modern scientific assets from the history of Ukraine are analyzed. The decisive role of the discipline "History of Ukrainian Statehood and Culture" in the formation of national identity is determined. The paper considers how knowledge of the history and culture of Ukraine contributes to the formation of awareness, patriotism and cultural development of future officers. A conclusion is made about the influence of this discipline on the understanding of the peculiarities of Ukrainian national identity and its influence on military service. The article examines the importance of learning the historical aspects of Ukrainian culture for the formation of a deep understanding of the national heritage, and the role of this understanding when interacting with personnel. The article discusses the influence of historical knowledge on the professional development of officers and their ability to solve complex tasks in the conditions of military operations and international cooperation. It is concluded that knowledge of the history and culture of one's country is an important factor for improving the moral and ethical components of the personality of officers. Additionally, knowledge of the history and culture of Ukraine can raise the morale of officers, as

well as increase responsibility and efficiency when interacting with personnel. The scientific article emphasizes the importance of studying the history and culture of Ukraine in the process of training officers, as a key element of their vocational training and making a positive contribution to the development of the military sphere and national security of the country. It is argued that the knowledge of the history and culture of one's country is an important factor for improving the moral and ethical position of officers, and makes it possible to perform duties at a high professional level.

Keywords: vocational training, education, institutions of higher education, institutions of higher military education, experts specializing in working with personnel.

Актуальність дослідження і постановка проблеми. На тлі бойових дій, які вже протягом десяти років відбуваються на теренах нашої країни, анексією частини території України сусідньою державою російською федерацією, гостро постає проблема в необхідності стимулювання вивчення історії України в усій її різноманітності, особливо це стосується майбутніх офіцерів-фахівців з роботи з особовим складом. Саме навчальна дисципліна "Історія української державності та культури" є важливим елементом у підготовці офіцерів, оскільки вона допомагає курсантам розуміти культурний, історичний і духовний контекст України. Ця дисципліна відіграє ключову роль у формуванні глибокого розуміння національного спадку та сприяє патріотичній свідомості курсантів. Дисципліна «Історія української державності та культури» виступає певним фундаментом, основою для подальшої патріотичної освіти молоді. Вивчення історії української культури допомагає курсантам зрозуміти, як виникла та розвивалася національна ідентичність України. Саме сьогодні питання національної ідентичності має глобальне значення в професійній підготовці офіцерських кадрів, адже сучасний офіцер має захищати національні інтереси держави та свого народу. Знання історії України її культурної спадщини сприяє формуванню патріотичної свідомості та відчуття відповідальності перед своєю державою.

Специфіка професійної діяльності офіцера - фахівця з роботи з особовим складом полягає в тому, що він відповідає за управління та координацію діяльності військового особового складу в армійських чи військових підрозділах. Історичні знання, отримані під час вивчення культурної спадщини, допомагають офіцерам легше розуміти психологічні, етнічні та культурні особливості своїх підлеглих. Це забезпечує більш успішну взаємодію з особовим складом та підвищує рівень професійної ефективності. Знання історії української культури також сприяє розвитку

критичного мислення та аналітичних навичок у майбутніх офіцерів. Ці навички необхідні для розв'язання складних завдань, які можуть виникнути під час військових операцій або управління військовим підрозділом.

Аналіз досліджень та публікацій. Цікавою є думка з приводу історії української культури Ю.Висоцького: розвиток особистості відбувається виключно внаслідок соціокультурної діяльності в межах тієї чи іншої культури. Рівень розвитку особистості визначається ступенем засвоєння нею культурних цінностей, принципів, норм, ідеалів, навичок та регуляторів. Особистість одночасно виступає і як суб'єкт культурної творчості, і як об'єкт культурного впливу. Тобто людина створює культуру, а культура створює людину [5]. На нашу думку, це дуже влучне порівняння, тому вважаємо, що саме вивчення історії української культури є тим містком, який поєднує об'єкт і суб'єкт культурного впливу.

Про необхідність вивчення спадщини українського народу курсантами системи МВС України говорять Л.Андрушко, Н. Гайворонюк та інші, акцентуючи увагу на тому, що вивчення курсу «Історія української культури» є суттєвим кроком у підвищенні гуманітарної освіти курсантів. Також автори наголошують на тому, що знання найдавніших досягнень вітчизняної культури допоможе у формуванні їх гуманістичного світогляду, що сприятиме розумінню сучасного демократичного і правового життя, а також готовність до інтелектуальної праці в побудові незалежної держави. І з ними важко не погодитися [15].

М.Кабачинський метою вивчення дисципліни вбачає надання курсантам знань про найважливіші проблеми історії України та української культури, ознайомлення їх з історією культурного розвитку українського народу та з різними підходами та концепціями. На думку дослідника, саме такі знання сприятимуть формуванню в курсантів патріотизму, громадянської відповідальності та світогляду, орієнтованого на загальнолюдські гуманістичні цінності [8].

О.Клименко та О.Буренко акцентують увагу на тому, що сучасні курсанти мають вміти класифікувати явища культури за їх історичною значущістю, національною приналежністю і стильовими особливостями, а також аналізувати перспективи розвитку української культури. Саме дисципліна «Історія української культури» має велике виховне значення для майбутніх громадян української держави, яка сьогодні виборює право на суверенність, бо сьогодні саме на вищу освіту покладаються основні надії щодо подолання кризи свідомості суспільства в перехідний період [9].

Постановка завдання: дослідити роль дисципліни «Історія української культури» на формування особистості під час професійної підготовки офіцерів – фахівців з роботи з особовим складом

Виклад основного матеріалу. Українська історія багато в чому унікальна і має свої особливості, які відображають багатовіковий розвиток та взаємодію різних культур, народів і політичних сил на території України. Територія сучасної України була місцем розвитку давніх цивілізацій, таких як скіфи, сармати, древляни, дніпровські та чернігівські руси. У IX-X століттях на цій території сформувалася Київська Русь, яка мала значний вплив на сусідні країни та Європу взагалі.

Україна завжди була в центрі геополітичних та культурних впливів різних сусідів, таких як Росія, Польща, Туреччина, Австрія та інші. Це сприяло формуванню унікального синтезу різних етнічних, релігійних і культурних впливів. Україна була свідком і учасницею важливих історичних подій, а саме: Хрестителівська Реформа, Козацька Рада, Гетьманат, війни за незалежність, Голодомор, Друга світова війна та інші.

Україна є релігійно різноманітною країною зі значним впливом православ'я, греко-католицизму, римського католицизму та інших релігій. Україна має багатий культурний спадок, визначних літературних класиків, таких як Тарас Шевченко і Іван Франко, художників, музикантів і танцюристів. Українська мова та мистецтво мають велике значення для формування національної ідентичності. Розташування України між Росією на сході і Європою на заході зробило її ключовим актором у геополітичних подіях та конфліктах. Україна стала незалежною державою в 1991 році після розпаду Радянського Союзу. Цей період

супроводжувався важливими внутрішніми та зовнішніми викликами: реформи, корупція та конфлікт на сході України. Щодо української культури, то вона також має велику кількість унікальних особливостей, які визначаються історією, географією, релігією та іншими факторами. Ось деякі основні риси української культури: українська мова є основою національної ідентичності та культури. Вона має власний алфавіт (кирилицю) та багатий літературний спадок. Українське мистецтво включає в себе живопис, скульптуру, музику, літературу та інші вирази. Слов'янська образотворчість, етнографія та фольклор мають важливе значення. Український фольклор багатий на легенди, казки, народні співи, різноманітні вишивки та вишукані вироби ручної роботи. Українська музика включає в себе різноманітні жанри, від народної співанки і дум до класичної та сучасної музики. Бандури та скрипки є традиційними музичними інструментами. Українські танці відомі своєю енергією та різноманітністю. Різні регіони України мають свої власні танцювальні традиції. Українська кухня відома своєю ситною та смачною їжею, як-от: борщ, вареники, голубці, сало та інші страви. Їжа готується з природних і сезонних продуктів. Україна відома своєю гончарною майстерністю, різьбленням по дереву, вишивкою та іншими ремеслами, які мають давні традиції. Українці – це щира і відкрита нація, з одного боку, і сильна та здатна до боротьби за свою свободу – з іншого.

Усі ці фактори вказують про багатогранність українців як нації, вивчаючи помилки та здобутки минулого, ми можемо побудувати сильну та незалежну державу в майбутньому. Українська історія та культура багата і складна, і вона істотно вплинула на формування сучасної культури, політики та суспільства України.

Вплив знань з історії української державності та культури на формування особистості майбутнього офіцера-фахівця з роботи з особовим складом варто розглядати в аспекті особливостей та обов'язків майбутньої професійної діяльності.

Тому розглянемо основні аспекти та обов'язки, які характеризують специфіку професійної діяльності офіцера-фахівця з роботи з особовим складом:

Офіцер відповідає за формування, навчання, розвиток та ефективне функціонування свого військового підрозділу. Це включає в себе розподіл обов'язків,

планування і контроль діяльності особового складу.

Офіцер повинен забезпечувати навчання та тренування свого військового складу, щоб забезпечити його готовність до виконання завдань. Це може включати в себе вивчення тактичних, стратегічних, технічних та лідерських навичок.

Офіцер-фахівець і роботи з особовим складом повинен бути здатний вирішувати конфлікти та проблеми серед свого військового особового складу, підтримувати дисципліну та ефективну співпрацю.

Офіцер має бути лідером та мотиватором для свого особового складу, сприяючи їхньому професійному та особистому розвитку та підтримуючи дух колективу.

Офіцер повинен забезпечувати дотримання військових стандартів та норм, включаючи дисципліну, безпеку та виконання законів і правил.

Офіцер має забезпечувати ефективну комунікацію зі своїм військовим особовим складом та вищими керівництвом, а також укладати звіти про діяльність підрозділу.

Готовність до війни та кризовий менеджмент: від офіцера вимагається готовність до дії в умовах війни або кризових ситуацій, включаючи прийняття важливих рішень та виконання завдань у надзвичайних обставинах.

Ці аспекти відображають особливості роботи офіцера-фахівця з роботи з особовим складом у військах. Військова професія вимагає високого рівня відданості, лідерських якостей та здатності до ефективного управління людьми.

Щоб забезпечити цими важливими професійними навичками майбутніх офіцерів, варто звернути увагу на цикл загальної підготовки у закладах вищої військової освіти та закладах зі специфічними умовами навчання.

Варто також акцентувати увагу на тому, що робота з особовим складом у військовому колективі має свої особливості через військову ієрархію, специфіку завдань та вимоги до дисципліни і військового підпорядкування. Ось деякі основні аспекти роботи з особовим складом у військовому середовищі:

- військова дисципліна є основною складовою роботи військового колективу. Особовий склад повинен дотримуватися військового підпорядкування та виконувати накази і вказівки своїх начальників;

- тренування та навчання - робота з особовим складом включає в себе навчання

військових навичок, таких як стрільба, тактика, перша допомога та інші важливі військові навички.

Керівництво має забезпечити психологічну підтримку особового складу, оскільки військова робота може бути стресовою та емоційно важкою. Розвиток моральних та етичних цінностей також є важливою складовою військової служби.

Здоров'я та фізична підготовка - військова служба вимагає від особового складу високого рівня фізичної підготовки та дотримання правил здорового способу життя.

Тимбілдинг – розвиток командного духу та співпраці між членами військового колективу є важливим аспектом. Заходи з тимбілдингу допомагають зміцнити взаємодію та робити команду більш ефективною.

Військовий колектив повинен стимулювати професійний розвиток свого особового складу, надаючи можливості для навчання, підвищення кваліфікації та кар'єрного зростання.

Взаємодія з командним складом є найважливішою частиною роботи з особовим складом, є побудова ефективних стосунків між командиром та підлеглими, забезпечення взаєморозуміння та підтримки.

Дотримання прав людини - незважаючи на військову дисципліну, важливо забезпечити дотримання прав людини та забезпечити безпеку та гідність усіх членів військового колективу.

Робота з особовим складом у військовому колективі вимагає багато уваги до різних аспектів, таких як фізичний стан, психологія, навчання та дисципліна з метою забезпечення успішного виконання завдань і збереження бойової готовності. Саме вивчення дисципліни «Історія української державності та культури» здатна забезпечити уміньми та професійними навичками, які допоможуть професійно виконувати посадові обов'язки фахівцям із роботи з особовим складом.

У сучасних українських реаліях вивчення дисципліни "Історія української культури" має декілька важливих практичних і культурних обґрунтувань, а саме:

- **збереження національної ідентичності:** Вивчення історії української культури допомагає українцям краще розуміти свою історію, традиції, мову та культурну спадщину. Це сприяє збереженню та підтримці національної ідентичності;

- **розуміння сучасного суспільства:** Знання про минуле країни і її культуру

допомагають краще розуміти сучасне українське суспільство, його цінності, перспективи і виклики;

- **важливість культурного діалогу:** вивчення української культури сприяє взаєморозумінню та взаємодії між різними культурами. Це особливо важливо в сучасному світі, де міжкультурний діалог має велике значення;

- **громадянська свідомість і громадянська активність:** вивчення культурної історії підносить громадянську свідомість, сприяючи розвитку громадянської активності та участі в культурному та громадському житті.

Загалом вивчення історії української культури має велике значення як для особистого розвитку, так і для розвитку культурного та громадського життя в Україні.

Дисципліна "Історія української культури" є важливою складовою у вищій військовій освіті, особливо важливе значення вона має серед гуманітарних спеціальностей. Мета дисципліни полягає в дослідженні розвитку української культури протягом історичного періоду, починаючи від найдавніших часів і завершуючи сучасністю. Основні питання і теми, які вивчаються в рамках цієї дисципліни, формують певні навички в майбутніх офіцерів, а саме:

- етапи розвитку культури - курсанти досліджують ключові етапи в історії української культури, такі як період Київської Русі, Галицько-Волинський період, часи Козаччини, а також вплив імперій, таких як Російська та Австрійська;

- література і мистецтво. Дисципліна охоплює розвиток української літератури, живопису, музики, архітектури та інших видів мистецтва; курсанти вивчають твори видатних митців і літераторів, їхні внески в українську культуру;

- релігійна та філософська думка. Аналізується роль релігії та філософської думки в історії української культури, включаючи християнство, православ'я, греко-католицизм та інші релігії, які вплинули на формування культури українського суспільства;

- культурні та історичні зв'язки. Вивчається взаємодія української культури з іншими національними та культурними традиціями, такими як російська, польська, єврейська, турецька тощо;

- сучасні проблеми та виклики. Доцільно також розглядати актуальні питання, пов'язані зі збереженням і розвитком української культури в сучасному світі.

Тож із впевненістю можна говорити про те, що дисципліна допомагає курсантам краще розуміти історію та цінності українського народу, а також їхній внесок у світову культуру. Вона також сприяє розвитку аналітичних та критичних навичок, які можуть бути корисними в різних галузях знань і професіях.

Історія грає важливу роль у вихованні майбутніх офіцерів в Україні, адже вона надає їм необхідні знання, виховує патріотичний дух для служіння своїй країні. Ось кілька аспектів, які підкреслюють важливість історії в підготовці майбутніх українських офіцерів. Вивчення історії України допомагає молодим людям розуміти і цінувати багатий культурний спадок своєї країни. Вони навчаються ідентифікуватися з історією, традиціями і героями України, що сприяє формуванню національної самосвідомості та патріотизму. Україна має багатий досвід участі в різних воєнних конфліктах і війнах, включаючи світові війни та Революцію Гідності. Вивчення цієї історії допомагає майбутнім офіцерам розуміти військову стратегію, тактику і важливість гідного захисту країни. Знання про минулі випробування та перемоги українського народу може надихати майбутніх офіцерів на розвиток психологічної стійкості. Історія показує приклади сили духу та волі до перемоги в умовах важких випробувань. Аналіз історичних подій дозволяє офіцерам навчатися на помилках минулого та розвивати стратегії для запобігання їх повторенню. Це важливо для забезпечення безпеки і стабільності країни. Знання про історію військової служби в Україні допомагає офіцерам усвідомити їхнє місце і ролі в армії та суспільстві. Вони навчаються цінувати традиції військової служби та бути відданими своїй країні. Знання про історію боротьби за незалежність і гідність України може зміцнити відчуття гідності в майбутніх офіцерів та надихнути їх на важливу роль у забезпеченні безпеки та процвітання країни.

Отже, історія є важливою складовою виховання майбутніх офіцерів в Україні, допомагаючи їм розуміти і цінувати національний спадок, формувати патріотичний дух і навчатися на помилках та досягненнях минулого для забезпечення безпеки та процвітання країни.

У цьому контексті повністю підтримуємо думку дослідниці Лариси Якубової, яка наголошує на тому, що в стані війни національна історія стає зброєю, і символом національного суверенітету, як

територія, гімн, герб, стяг. Ігнорувати історію – втратити суверенітет.

Т.Водотика наголошує на тому, що сьогодні історія важлива, як ніколи, адже кожен українець має розуміти за що він воює, у сучасності варто спиратися на здобутки героїв минулого.

Ціковою є думка І. Стамбова, що молода політична нація, за бажання вижити й закріпитися в сучасній цивілізації, має насамперед плекати та розвивати мінімум три основи свого ества: мову, культуру та історію. Але сьогодні в сучасних реаліях, бачимо що суспільство періодично «купується» на пропагандистські та популістські трюки про «історію не на часі», і це пов'язано насамперед саме через нерозуміння глибини цієї проблеми [10].

Спиралючись на дослідження багатьох сучасних науковців, можна з впевненістю стверджувати, що особливого сенсу набуває вивчення історії української державності та культури в Україні сьогодні, адже наша країна знаходиться у стані війни, частина території є окупованою, саме тому ця дисципліна допомагає майбутнім офіцерам краще зрозуміти своє походження, культурний спадок і історичні коріння. Це сприяє утвердженню національної ідентичності та патріотизму. Важливо пам'ятати, що під час війни можуть бути втрачені важливі історичні документи та артефакти. Вивчення історії допомагає зберегти пам'ять про минуле і зберегти історичні цінності для майбутніх поколінь. Важливо розуміти, що аналіз історії може надати цінний досвід та уроки для молоді. Вивчення подій минулого допомагає уникати повторення помилок і виявлення оптимальних шляхів розвитку країни. Під час війни саме знання історії може підвищити почуття гордості за свою країну та заохочувати молодь вступати в активну оборону та захист своєї країни. Сприяння єдності: вивчення історії може сприяти єдності та солідарності серед молоді, особливо під час воєнних конфліктів. Розуміння спільної історії може об'єднувати людей незалежно від їхніх релігійних, етнічних або соціальних різниць. Вивчення історії української державності сприяє розвитку аналітичних навичок у майбутніх офіцерів, включаючи критичне мислення, здатність до аналізу джерел і подій. Вивчення історії надає доступ до досвіду пройдешніх поколінь, зокрема і досвід проведення бойових дій.

Виходячи з викладеного вище, зробимо такі висновки: дисципліна "Історія української державності та культури" в професійній

підготовці офіцерів-фахівців з роботи з особовим складом відіграє важливу роль у формуванні особистості майбутніх фахівців. Безпосередньо це виявляється в таких аспектах:

- формування національної самосвідомості: вивчення історії української державності і культури допомагає майбутнім офіцерам зрозуміти важливі події та досягнення українського народу в минулому. Це сприяє підвищенню національної самосвідомості та патріотизму серед майбутніх офіцерів;

- розвиток культурної компетентності: вивчення культури дозволяє майбутнім офіцерам розуміти та цінувати культурні особливості свого народу. Це може бути корисним при взаємодії з різними соціокультурними групами під час проходження служби та участі в міжнародних операціях;

- формування історичної та культурної компетентності: знання історії і культури сприяють розвитку критичного мислення, аналітичних навичок та здатності до самоосвіти. Це важливо для офіцерів, які повинні приймати важливі рішення в різних ситуаціях;

- патріотизм та відданість службі: вивчення історії української державності може посилити почуття патріотизму серед майбутніх офіцерів і підвищити їхню відданість військовій чи правоохоронній службі, оскільки вони більше розуміють важливість своєї ролі в збереженні державної незалежності. Вивчення дисципліни сприяє формуванню національної ідентичності та патріотизму серед офіцерів. Це важливо, оскільки вони представляють військовий корпус своєї країни та відстоюють її інтереси;

- міжкультурна сприйнятливість: знання про культурні та історичні особливості інших націй допомагає офіцерам краще розуміти і співпрацювати з представниками різних культур, що може бути важливим в міжнародних операціях або в роботі з міжнародними партнерами.

- не менш значущими є етика та культурна чутливість: вивчення історії культури також може сприяти розвитку етичних цінностей та культурної чутливості серед офіцерів, що є важливим для їхньої професійної діяльності та міжнародного спілкування.

- контекст військової діяльності: розуміння історичного контексту та культурних особливостей може мати практичне застосування військовими офіцерами. Вони можуть використовувати ці знання при взаємодії з населенням у районах проведення військових операцій, щоб забезпечити ефективну комунікацію та співпрацю.

Усі ці аспекти ролі дисципліни "Історія української державності та культури" сприяють формуванню гармонійної особистості, здатної до високопрофесійної роботи у сфері військової чи правоохоронної діяльності і згуртованості навколо національних цінностей та завдань.

Отже, дисципліна "Історія української культури" може відігравати важливу роль у формуванні особистості офіцерів і сприяти їхній успішній професійній діяльності, зокрема в роботі з особовим складом та взаємодії з різними соціокультурними групами.

Список використаних джерел:

1. Бойко О. В. Історія України / О. В. Бойко. - Київ, 2004. - 656 с.
2. Борисова О. В. Історія української державності : підручник : у 2-х т. / О. В. Борисова, А. О. Климов. - Київ : Кондор, 2018.
3. Ващенко І. В. Історія України : курс лекцій / І. В. Ващенко, М. М. Олійник, В. І. Сілантьєв. - Харків, 2007. - 318 с.
4. Вербицька П. В. Історія України: суспільство, культура, держав : навч. посібник / П. В. Вербицька. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 268 с.
5. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навч. посібник / О. Ю. Висоцький. — Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. — 130 с.
6. Закович М. М. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. М. Закович. - Київ : Знання, 2002. - 557 с.
7. Зінкевич Р. Д. Історія державності та культури України / Р. Д. Зінкевич, О. М. Ратушті, А. Я. Нагірняк. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. - 210 с.
8. Кабачинський М. І. Історія кордонів України : навч. посібник / М. І. Кабачинський. - Хмельницький : Вид-во НАДПСУ ім. Б. Хмельницького, 2008. - 344 с.
9. Клименко О. З. Історія української культури : мультимедійний навч. посібник / О. З. Клименко, О. В. Буренко. - Режим доступу : <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/1056> (дата звернення 12.02.2023р)
10. Петренко-Цеунова О. Чому історія не на часі? / О. Петренко-Цеунова // Український тиждень. - 2022. - 19 липня. - Режим доступу : <https://tyzhden.ua/chomu-istoriia-na-chasi-poiasniiut-naukovtsi/> (дата звернення 12.02.2023р)
11. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. - Київ : Арт Ек, 2001. - 728 с.
12. Історія України та її державності : навч. посібник / Л. С. Дещинський, С. В. Терський, І. Я. Хома, В. М. Тарабан, Р. Д. Зінкевич, Я. Я. Денісов, І. О. Гаврилів, І. В. Буковський, А. Я. Нагірняк. - Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2009. - 476 с.
13. Історія української державності : навч. посіб. / уклад. Т. В. Кузнець, Н. Л. Тацієнко. - Умань : Видавець «Сочинський», 2012. - 288 с.

Перспективи подальших досліджень

Таким чином, вивчення історії України є важливим елементом підготовки військових, оскільки воно сприяє розумінню контексту, патріотизму, вивченню досвіду минулого та розвитку аналітичних навичок, що допомагають виконувати їхню службу більш ефективно та етично.

У подальшому вважаємо потрібним провести більш детальний аналіз впливу дисципліни «Історія української державності та культури» на формування особистості майбутніх офіцерів.

14. Історія української державності та культури. Словник понять : навч.-метод. посіб. / уклад. С. В. Литвинська, Н. О. Сенчило, Л. Г. Скуратівська, Т. М. Чухліб. - Київ : НАУ, 2021. - 56 с.

15. Історія української культури : навч. посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України / за ред. М. П. Гетьманчука ; Львівський державний університет внутрішніх справ. - Львів, 2011. - 348 с.

Reference:

1. Boiko, OV 2004, *Istoriia Ukrainy [History of Ukraine]*, Kyiv.
2. Borysova, OV & Klymov, AO 2018, *Istoriia ukrainskoi derzhavnosti [History of Ukrainian statehood]*, Kondor, Kyiv.
3. Vashchenko, IV, Oliinyk, MM & Silantiev, VI 2007, *Istoriia Ukrainy [History of Ukraine : a course of lectures]*, Kharkiv.
4. Verbytska, PV 2019, *Istoriia Ukrainy: suspilstvo, kultura, derzhav [History of Ukraine: society, culture, states]*, Vyd-vo Lviv. politekhniki, Lviv.
5. Vysotskyi, OY 2009, *Istoriia ukrainskoi kultury [History of Ukrainian culture]*, NMetAU, Dnipropetrovsk.
6. Zakovych, MM 2002, *Ukrainska ta zarubizhna kultura [Ukrainian and foreign culture]*, Znannia, Kyiv.
7. Zinkevych, RD, Ratushty, OM & Nahirniak, AY 2020, *Istoriia derzhavnosti ta kultury Ukrainy [History of Ukrainian statehood and culture]*, Vyd-vo Lviv. politekhniki, Lviv.
8. Kabachynskyi, MI 2008, *Istoriia kordoniv Ukrainy [History of Ukraine's borders]*, Vyd-vo NADPSU im. B. Khmelnytskoho, Khmelnytskyi.
9. Klymenko, OZ & Burenko, OV 2012, *Istoriia ukrainskoi kultury [History of Ukrainian culture]*, viewed 12.02.2023 <<http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/1056>>
10. Petrenko-Tseunova, O 2022, 'Chomu istoriia ne na chasi?' [Why is history out of date?], *Ukrainskyi tyzhden*, viewed 12.02.2023 <<https://tyzhden.ua/chomu-istoriia-na-chasi-poiasniiut-naukovtsi/>>
11. Popovych, MV 2001, *Narys istorii kultury Ukrainy [Essay on the history of Ukrainian culture]*, Art Ek, Kyiv.

12. Deshchynskyi, LY, Terskyi, SV, Khoma, IY, Taraban, VM, Zinkevych, RD, Denisov, YY, Havryliv, IO, Bukovskyi, IV & Nahirniak, AY 2009, *Istoriia Ukrainy ta yii derzhavnosti [History of Ukraine and its statehood]*, Vyd-vo Lvivskoi politekhniki, Lviv.

13. Kuznets, TV & Tatsienko, NL 2012, *Istoriia ukrainskoi derzhavnosti [History of Ukrainian statehood]*, Vydavets «Sochinskyi», Uman.

14. Lytvynska, SV, Senchylo, NO, Skurativska, LN & Chukhlib TM 2021, *Istoriia ukrainskoi derzhavnosti ta kultury. Slovnyk poniat [History of Ukrainian statehood and culture. Glossary of terms]*, NAU, Kyiv.

15. Hetmanchuka, MP (ed), Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav 2011, *Istoriia ukrainskoi kultury [History of Ukrainian culture]*, Lviv.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2023р.